

FÆRØERNE 2016

Studietur fra Aalborg Stift

Andagt v. Peter Noer

Onsdag d. 27. juli

Sang: DDS 68: Se hvilket menneske.

”Set & elsket”

Jesus & Zakæus

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i Jesu møde med den foragtede tolder Zakæus. Jesus så Zakæus – og ikke bare af høflighed. Jesus gennemskuede faktisk Zakæus – og så at Zakæus følte sig overset/ignoreret af de fleste mennesker – og nok følte sig ensom. Jesus så ham, - men ikke nok med det! Jesus kunne have set Zakæus, løftet pege- fingeren og sagt: Zakæus: *Det er ikke smart at opkræve ekstra store afgifter af dine landsmand – give det til besættelsesmagten – og endda beholde rigeligt selv.* Havde det forandret det store hos Zakæus? ... Det tror jeg ikke! Løftede pegefingre til vi mennesker skaber sjældent forandring i en grad - så det virkelig rykker! - Men at Jesus ville være gæst i den foragtedes hus. Dét GJORDE en forskel!

Zakæus oplevede, at han var blevet set – og følte sig nok endda elsket. Han var set som, den han var – med alle sine fejl og tåbeligheder, – og blev taget alvorligt som menneske alligevel!

Jesus accepterede Zakæus, som et med-menneske - og viste ham det ved at ville være

gæst i hans hus. Det var noget skelsættende nyt for Zakæus. Han følte sig værdsat – som menneske. Og netop da han bliver set og taget alvorligt som menneske ved mødet med Jesu kærlighed, da betyder det en total forandring af hans liv. Han giver penge til de fattige og tilbagebetaler rigeligt, hvad han uretmæssigt har tilegnet sig i kraft af sit arbejde. Og så kunne Jesus sige: *”I dag er frelsen kommet til dette hus.”*

Der hvor Guds-relationen skaber god frugt – er frelsen (det evige liv) en virkelighed. Gud tilbyder frelsen – men tvinger ingen! Gud elsker os – som Gud har givet livet – men Gud kan ikke tvinge os til at elske sig. Siger vi ikke JA – tvinges vi ikke til evigt liv sammen med GUD. Men Gud giver ikke så nemt op ... Gud prøver at nå os ved at vise sin omsorg og kærlighed ... og håber at kærligheden vil forvandle og da vil blive gengældt.

Den aronitiske velsignelse mm.

At Gud ser os og elsker os og vil give os livsmod mindes vi om ved ALLE gudstjeneste: Lige inden den sidste salme lyder Guds velsignelse:

”Herren velsigne dig – og bevare dig. Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig. Herren løfte sit åsyn mod dig og give dig fred.” Stærke, flotte ord. Men hvad betyder de? Jo – jeg hører dem sådan at Gud gennemlyser os /gennemskuer os – og er os nådige = ser vore reelle behov. Dernæst ser Gud os mildt i øjnene

og giver os sin fred. Rører dette os – så vi tilbeder Gud og handler på det i kærlighed overfor vore medmennesker – lyder Jesu ord til os: ”I dag er frelsen kommet til dig”. Et liv i stadig fællesskab med Gud – er et fantastisk rigt og meget spændende liv.

I Jesu nærhed forvandles vi – og lykken er ikke længere at eje – men at give livsglæde. Så er vi ikke ejere – men forvaltere af vor tid, evner og økonomi. Det er frisættende! Må Gud velsigne os alle rigt – vores tur her på Færøerne og vores fællesskab med hinanden!

Sang: Må din vej gå dig i møde.

Indtryk fra Vestmanna, sejltur v. Bettina Noer

Onsdag d. 27. juli

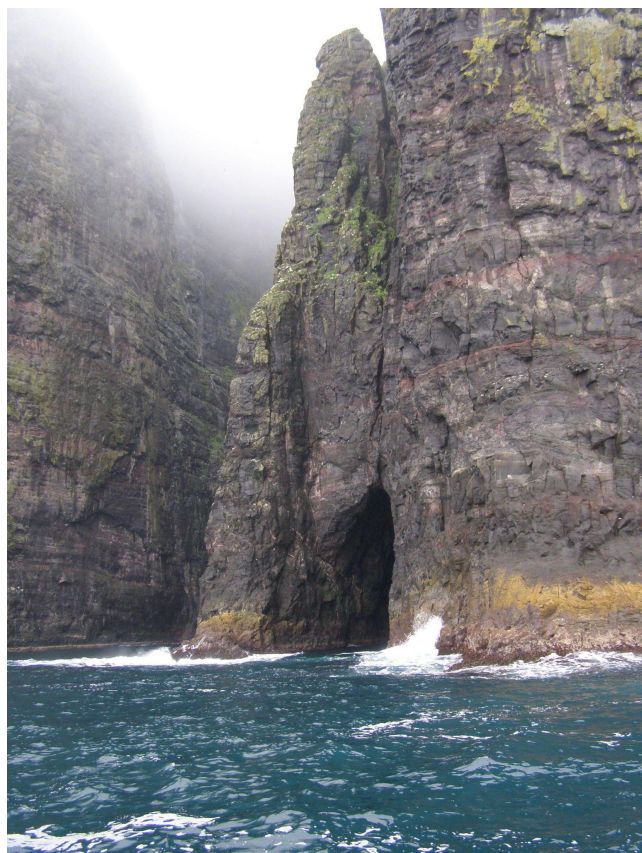
Udflugt til Vestmanna med sejltur langs klipper og grotter

Det er let overskyet idet vi forlader Torshavn. Der er nok ca. 13 grader. Vi kører afsted mens vi holder morgenandagt i bussen med tanker om vigtigheden i at vi alle føler os set og elsket, både af mennesker og af Gud, og at Gud i velsignelsen gennemlyser os og på trods af alt det vi indeholder elsker os og giver os sin fred. Vi synger et par salmer undervejs. Det er flot at køre, og allerede i dag kan vi se, at der er betydelig mindre tryk på vandløbene end i går,

hvor det nærmest sprøjtede ud fra bakkerne med vand. Men der er stadig masser af vand som løber ned over det hele.

Vi kører med gode veje og gennem et par tunneller ud til Streymoy = Strømmø. Der bor 22.000 mennesker der. Vi kører forbi rester af vikingebosteder. Målet for første stop er Vestmanna, hvor vi skal sejle ud med en båd langs kysten for at se de op til 600 meter høje klipper med fugle. Vi får en god plads på toppen af båden, så der er god udsigt til klipperne og fuglene. På vej ud til klipperne sejler vi forbi en del lakse-farme. Laks er en meget vigtig eksport kilde for Færøerne, og 5 % af verdens lakseproduktion foregår herfra i op til 20 meter

dybe bure. Idet vi sejler forbi burene kan vi se, hvordan laksene springer. De er 2 år når de er færdige til slagt og salg.

Vi sejler tæt forbi de sorte, høje klipper. Der er masser af fugle, og det lykkes også at se nogle lunder, som ellers beskrives som ret sky fugle, der flytter sig når man kommer i nærheden.

Skipper spotter en del forskellige havfugle for os.

Langs kysterne går en del får på de meget, stejle klipper. De falder faktisk aldrig i vandet trods de meget stejle flader, og der bruges hunde når de skal indfanges til klipning eller slagt. Der gror masser af græs, og ude på kanten hvor fårene ikke kan nå at gnave det af er der også nogle små blomster. Vi bliver blæst godt igennem og vejret skifter mellem alt fra tæt tåge, noget regn og til at det faktisk er solskin ind imellem. Sigtbarheden er ikke den bedste, men skifter meget og ind imellem kan vi virkelig se, hvor stort og fascinerende, det er. Det blæser ikke så meget, så det lykkes for skipper at sejle helt ind mellem klipperne og ind i små huler, meget tæt på klipperne. Idet vi sejler tilbage er medhjælperen på båden meget venlig til at fortælle os om husene i byen Vestmanna, og udpeger plejehjemmet, skolen, missionshuset og kirke.

Det færøske kirkeliv ...og lægfolks rolle v. Morten Jødal

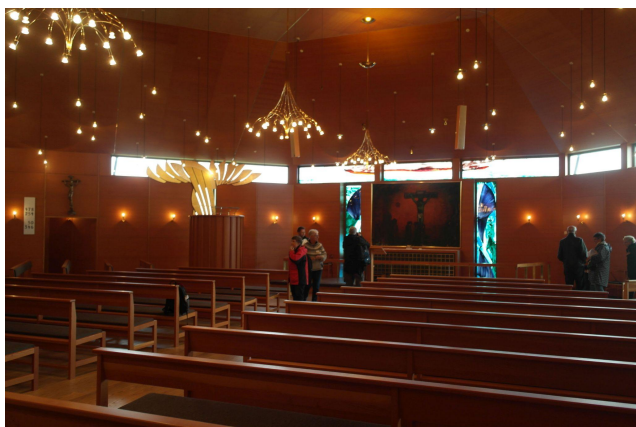
Onsdag d. 27. juli

Oplæg ved præst Theodor E. D. Olsen i Hoyvikar kirke.

Kirken er Færøernes nyeste, indviet 2007. Hvid beton i trekantet form med spidst tårn (som vi

så på flere moderne kirker). Meget lyst kirkerum med højt til loftet. Interiør præget af et asketrægulv, vægge og kirkebænke i oregon pine, hynder af færøsk uld og guldbeklædte lysekroner. Altertavlen er udført af Sven Havsten-Mikkelsen og er et maleri i røde toner, som forestiller korsfæstelsen. Kunstneren døde 8 år før kirken blev indviet, og arkitekten havde

ikke tænkt billedet ind i arkitekturen, så det kom til at virke for mørkt, da der er store glasflader tæt omkring alterpartiet. Disse er siden blevet udstyret med abstrakte malerier i blå toner af Hansina Iversen, hvad der har dæmpet lyset så meget, at billedet kommer mere til sin ret.

Færøerne blev kristnet i 999 under ledelse af missionæren Sigmundur Brestisson. Han var udsendt af den norske kong Olav Tryggvason. I 1111 blev øerne et selvstændigt bispedømme med bispesæde i Kirkjubøur. Det blev nedlagt ved reformationen. Fra 1537 og indtil 1938 var alle præster danske og kirkesproget udelukkende dansk.

Den første færøske bibeloversættelse kom i 1949, og en færøsk salmebog 1961. I 1963 fik Færøerne en vicebiskop, og den første færøske ordination af en præst fandt sted i 1967. I 1990 blev Færøerne et stift og fik dermed igen egen biskop – efter mere end 450 års pause.

I 2007 blev den færøske folkekirke selvstændig. I den forbindelse var der en større debat om dronningens rolle som kirkeoverhoved. Enden

blev, bl.a. ud fra argumentet om, at hun ikke kan være overhoved for to forskellige kirker, så den færøske kirkes overhoved er nu lagmanden (landsstyrets formand, altså regeringslederen). Denne ordning fik vi et klart indtryk af, at der fortsat er delte meninger om – men den officielle debat er afsluttet. Der opkræves kirkeskat på Færøerne efter en fast procent på 0,6, men den kan lokalt forhøjes med 30% efter behov, fx ved en større kirkerenovering. Præsterne lønnes dels af kirkeskatten, dels af landskassen, biskoppen 100% af landskassen. De fleste præster er tjenestemænd og har embedsbolig i deres hovedsogn – men typisk betjener en præst mere end 1 kirke. Kirkebogsføringen er stadig på papir.

Den færøske folkekirke har en højere medlemsprocent end i Danmark (senest fundne tal 83%). Næststørste kirke er (vistnok) Brødre-menigheden, som ikke er identisk med den danske brødre-menighed, men har skotske rødder. Denne består af ca. 25 enkelt-menigheder og har ingen samlet medlemsstatistik. Der er nogle få mindre kirkesamfund, herunder en katolsk kirke i Torshavn. Men ingen etablerede ikke-kristne religiøse samfund.

Den færøske gudstjeneste har næsten samme liturgi som den danske. Blandt de små forskelle er, at bedeslagene på Færøerne ikke indleder, men afslutter gudstjenesten. Desuden er altergangstraditionen anderledes end den danske. Der er kun altergang til få gudstjenester.

Vi havde lejlighed til at deltage i tre gudstjenester og bemærkede specielt, at den færøske nationalsang "Tú alfagra land mitt" (dansk oversættelse "O, Færø, så fager") står som nr. 585 i salmebogen og blev brugt i gudstjenesterne. Den optræder så som sidste salme – efter velsignelsen – og afsynges stående. Nationalsangen er som salme betragtet "tynd", selv om Gud nævnes to gange i teksten, og vi fik da også at vide, at den særligt bruges i forbindelse med nationaldagen, Olaifesten. Men der er generelt ingen kirkeforskrækkelse i Færøernes offentlige rum. Vi oplevede bl.a. også at spise festmiddag på et hotel med storskærme, hvor TV genudsendte den festgudstjeneste, vi havde deltaget i om formiddagen.

Præsterne er de eneste fastlønnede i den færøske kirke. Både kirkesanger og organist er frivillige, evt. lønnede med honorar til lejligheden. Lægfolk er således vigtige for afviklingen af gudstjenesterne. Vi deltog i en dåbsgudstjeneste og bemærkede der, at man fortsat praktiserer at lægge et "offer" til degn og præst ved alter eller døbefont – en mønt eller seddel indpakket i stanniol, så beløbet ikke kan ses. Men afleveringen af den lille pakke foregår helt offentligt. Der er ialt 60 folkekirker på

Færøerne, men kun 23 præster – plus domprovst og biskop. Dette betyder, at mange kirker ikke kan få en præst til det ønskede antal gudstjenester. I stedet holdes degnegudstjenester, hvor prædikenen oplæses af en lægmand fra en postil. Det praktiseres også, at degnen kan ringe til præsten og få tilsendt en prædiken pr. e-mail.

Der kom en ny lov om menighedsråd (kirkjuráð) i 2013. Menighedsrådene har omtrent de samme opgaver som i Danmark. Dog er biskoppen mere aktivt inde i præstevalg end her, idet der afholdes en bispeeksamen tidligt i forløbet, inden menighedsrådet modtager ansøgningerne, så biskoppen får stor indflydelse på, hvem der kommer i betragtning til en præstestilling. Han kan bede en ansøger trække sig, og følges anmodningen ikke, vil menighedsrådet få det at vide! Vi fik ikke at vide, hvor mange der sidder i et menighedsråd, men jeg har efterfølgende googlet valgresultater og set 6-11 valgte forskellige steder. Samt stemmeprocenter på typisk 30-40% (minimum 15,7%, max 48,6%).

Kirkelivet på Færøerne er – som de fleste ting vi oplevede – tydeligt præget af et meget aktivt civilsamfund, hvor man engagerer sig stærkt i sit lokale virke og samfundslivet i det hele taget.

Møde med Domprovst Uni Næs v. Ole Rysgaard Madsen

Onsdag d. 27. juli

Færøernes folkekirke og adskillelsen fra den danske folkekirke – om struktur og økonomi

På grund af tidspres ved Olaifesten havde domprovst Uni Næs været så venlig at tage ud til Vestmanna for at få mødet med ham til at passe ind i hans øvrige program. Her mødte vi ham i kirkens menighedslokaler.

Uni Næs har tidligere været præst ved kirken i en periode på 8 år – 1992 – 2000. Vestmanna Kirke er opført i 1895 – gennemrestaureret og udbygget i 2005.

Rammen om Uni Næs' indlæg var beslutningen (enstemmig) i lagtinget i 2007 om, at folkekirken skulle være en selvstændig evangelisk-luthersk folkekirke på Færøerne – altså gøres til et anliggende under selvstyret og ikke længere være en del af den danske folkekirke under det danske Kirkeministerium.

Lidt historisk om kristendommens komme til Færøerne og den færøske kirkes historie:

Første bosættelse på Færøerne var irske munke i 600-700 tallet. De uddøde senere.

Omkring år 1000 blev Færøerne et kristent land. I færingsesagaen kan man læse, at en høvding ved navn Sigmund Brestitson byggede en lille kirke på øen Skúvoy. Omkring år 1100 oprettedes et bispesæde i Kirkebø, senere

underlagt bispesædet i Nidaros, Norge (oprettet 1153). En af de kendte biskopper i katolsk tid var Erlendur: bispeviet 1268, død 1308. Det var ham, der byggede Magnuskatedralen, Kirkjubømúrin, ruinen er bevaret og vi så den ved besøget i Kirkebø, hvor den ligger ved siden af Færøernes eneste middelalderkirke, Olavskirken, fra midten af 12. århundrede.

Ved reformationen under kong Kristian III i 1536 (Færøerne 1540) hørte både Danmark og Norge, samt Færøerne og Island under den danske konge. På Færøerne var der den første lutherske biskop Jens Gregersøn Riber. Han virkede indtil 1557, hvor han blev udnævnt til biskop i Stavanger, Norge. Færøerne kom under Bergens Stift og var et provsti i stiftet frem til ca. 1620. Senere kom Færøerne under Sjællands Stift – og fra 1923 under Københavns Stift. Helt frem til 1963 var Færøerne kirkeligt set et provsti med en provst i den danske folkekirke. Den nære forbindelse til Danmark fortsatte også efter 1963, hvor den færøske kirke fik en vicebiskop (frem til 1990). I 1990 blev Færøerne eget stift i den danske folkekirke med en biskop og med domkirke i Torshavn (Thorshavn gamle kirke). Fra 1990 og i årene frem blev det meget diskuteret, om færingerne skulle overtage kirken helt fra de danske myndigheder. Denne overtagelse blev politisk gennemført 7. juni 2007.

Den færøske kirkehistorie viser særligt forbindelse til og prægning fra 3 kulturer: irsk,

norsk og dansk historie og tradition. Helt tilbage fra de irske munke i 700-tallet har man adskillige stednavne af keltisk oprindelse. Af de forskellige påvirkninger udefra, helt op til den nyeste tid, er det dog tilknytningen til Danmark, der har været længst (næsten 400 år) og betydet mest for nutiden.

Struktur og økonomi i den færøske kirke:

Udviklingen frem mod selvstændighed har fulgt flere spor:

- Fra danskere som præster på Færøerne (med danske salmer, dansk sprog, dansk liturgi) til uddannelse af færinger som præster (endnu hovedsagelig uddannet i DK) på Færøerne.
- Udviklingen af et selvstændigt færøsk kirkesprog frem mod 1938 – en sen opfyldelse af reformationens ærinde om forkyndelse, herunder bibellæsning, på modersmålet.
- Administrativt og økonomisk selvstyre i den færøske kirke i 2007. "Nu betaler man det hele selv – og bestemmer selv", som sognepræst Theodor Olesen rammende beskrev det senere på dagen.
- Oprettelse af et færøsk Bibelselskab 2012.

- Den færøske kirke har stadig statslige funktioner som f.eks. personregistrering (efter den gamle ordning med håndskrevne ministerialbøger).

Alt dette har været styret af de overordnede samfundstendenser, der også på Færøerne fulgte i kølvandet på begivenheder i Danmark og Europa, i den danske grundlov fra 1849 og i indførelsen af folkestyre:

- Den færøske nationalbevægelse i det 19. århundrede.
- Frimenighedernes ankomst til Færøerne (med åndelige sange på færøsk)

Kirkens struktur i loven fra 2007 minder stadig meget om den danske kirkes struktur, indeholdende et lagting, en stiftsøvrighed, provstiudvalg og sogne.

En væsentlig forskel er, at det er lagmanden, der indtræder på kongens (dronningens) plads vedrørende autorisationer af kirkelige bøger og ritualer og altså fungerer som kirkens overhoved.

Det skinnede igennem, at domprovsten ikke var enig i det indholdsmæssige i denne beslutning. Ved det senere møde samme dag med sognepræst Theodor Olesen blev det klart, at det dels er en "ideologisk" beslutning, men også

en praktisk – dronningen kan jo ikke samtidig være medlem af to trossamfund. Man har så valgt lagmanden som øverste leder, og kræver ikke medlemskab af den pågældende (dette fandt domprovsten vist kunne være principielt problematisk – i praksis har det ikke hidtil givet problemer).

Færøerne:

- 1 stift
- 1 provsti
- 1 provst (domprovst)
- 1 provstiudvalg
- 15 præstegæld
- 61 sogne
- 25 præster – hver præst har altså 4 sogne at betjene i snit.

Der er ifølge domprovsten gudstjeneste i næsten alle kirkerne hver søndag, med enten en præst eller en degn, efter den særlige ordning for degnegudstjenester.

Budgettet for folkekirken på Færøerne er på 48 mio. kr. årligt, hvoraf 60 % inddrives i kirkeskat og 40 % er støtte fra lagtinget. Provstiudvalget uddeler ca. 25 mio. kr. Resten (23 mio. kr.) administreres af stiftsudvalget til præstelønninger, uddannelse af præster og administration af kirken. Til forskel fra DK administreres præsternes tjenesteboliger centralt (af stiftet) Kirkebogsførende præster har bopælspligt. Kirkeskatten på 0,6 % er fastsat af lagtinget. Der

er yderligere mulighed for en lokal kirkeskat på 0,3 % til særlige opgaver. Der er lavet en overgangsordning for tilpasning til de nye vilkår. Man betaler 49% af et lektorat i kirkehistorie ved Færøernes Universitet. Kirkens administration er ganske lille – ud over biskop og provst er der knyttet 4 personer til den daglige kirkelige administration og 1 person til det færøske kirkeministerium.

Kirkens Udfordringer

Der er god søgning til kirkerne – i snit 10 %.

Det er en udfordring at komme i kontakt med børnefamilierne.

Særligt for de mange kirker i bygderne gælder, at der ikke er nok mennesker at betjene – fraflytningen / urbaniseringen er en stor og stigende udfordring på Færøerne. Det gør det svært at få et kirkeliv til at fungere ude på de små steder.

Den færøske kirke og omverdenen

Kirkehistorisk har Færøerne altid været et lille land, der har været afhængig af naboerne og forbindelsen udadtil. Der er stadig god og tæt kontakt til Danmark og den danske folkekirke. F.eks. deltager biskop og provst i møder i Danmark. Mange teologistuderende færinger læser fortsat teologi i Danmark. Færøske præster kan deltage i uddannelse og efteruddannelse på FUV – Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter. Der er stadig

rigtig mange personlige forbindelser til Danmark – f.eks. mellem præster og mellem kirkelige organisationer. Forbindelserne til Norge og Island udvikles og plejes med gensidige kirkebesøg. Selvstændigt medlemskab i USB (det internationale bibelselskab) i 2016.

VURDERING

Et par ting til sammenligning, set fra dansk side

Umiddelbart ser den færøske kirkeordning i høj grad ud til at ligne og bygge videre på den danske, som man hidtil har været en del af – med den særlige færøske vinkel der bl.a. betyder, at traditioner, der er afskaffet i Danmark har overlevet og stadig bruges som levende tradition.

Domprovstens foredrag og vores oplevelser navnlig ved Olaiifestlighederne antyder dog samtidig et par forhold omkring strukturen/nyordningen, der adskiller sig markant fra forholdene i Danmark:

1. Det ser ud som om der er en tættere samhörighed mellem kirke og statsmagt i den færøske ordning.

Formelt udtrykkes det bl.a. i den rolle, lagmanden er givet i kirkeordningen. Og visuelt / indholdsmæssigt oplevede vi det i høj grad udtrykt ved gudstjenesten i domkirken i forbindelse med lagtingets åbning. Processionen med præster, lagting og embedsværk er en

særlig færøsk konstruktion / kompromis (blev beskrevet nærmere af Jakúp Reinert Hansen i hans causeri onsdag aften før Olai), der kæder det folkeligt-nationale tættere sammen med det kirkelige end vi kender det fra Danmark – selvfølgelig også udtrykt i afsyngelsen af nationalsangen som den sidste salme ved gudstjenesten.

2. Statsmagten har tiltaget sig større indflydelse på / styring af den kirkelige økonomi i den færøske ordning.

Det kommer til udtryk ved, at kirkeskatteprocenten på 0,6 er fastsat ved lov af lagtinget (og kun kan ændres af dette). I Danmark fastsættes skatteprocenten ganske vist af kommunalbestyrelsen, men provstiudvalget beslutter selvstændigt størrelsen af den kirkelige ligning, og derved hvor mange midler, der skal bruges på kirkelig aktivitet. Det kommer også til udtryk ved balancen mellem lokal og central økonomi. Tilsyneladende er det kun ca. halvdelen af den kirkelige økonomi, der på Færøerne styres lokalt (af provstiudvalget, sognene og menighedsrådene), mens resten styres centralt, "kirkeministerielt". I Danmark er det en væsentligt større del af kirkens økonomi, der varetages af det lokale niveau. Den færøske model svarer mere til forholdene i Danmark før menighedsrådene fik rådighed over et eget budget af betydning til aktiviteter mv.

3. Kirkelige investeringer centraliseres.

Bestemmelsen om lokal kirkeskat til særlige formål betyder formodentlig, at investeringer i bygningsmassen fremover i særlig grad vil foregå de steder hvor folk bor eller flytter hen. Her vil man have de økonomiske "muskler" til at løse denne opgave. I de små bygdesamfund, præget af fraflytning, en lille fastboende befolkning og vigende skattegrundlag vil dette næppe være tilfældet. Er vil man angiveligt se sig afhængig af f.eks. fondsstøtte udefra. Fordelen ved denne model er en klar prioritering af kirkelivet de steder, hvor folk bor (og betaler deres kirkeskat)

og en stærk central styring af kirkens samlede udgiftsniveau. Ulempen kan være, at det skubber til den stagnation eller tilbagegang, som man i forvejen oplever de små steder – udtrykt med domprovstens ord om, at det særligt for de mange kirker i bygderne gælder, at der ikke er nok mennesker at betjene. Sammenlignet med de nuværende forhold i DK bliver det en "mindre solidarisk" ordning, hvor mindre sogne med lavt skattegrundlag i højere grad må klare sig selv som de nu bedst kan.

Besøg hos Færøernes DR, hvor vi møder Armgard Arge. v. Annette Halskov Nielsen

Onsdag d. 27. juli

Kringvarp Føroya KVF er det færøske nationale radio og fjernsyn.

Før kaldtes Færøernes radio for Útvarp Føroya og Færøernes fjernsyn kaldtes Sjónvarp Føroya,

da de blev grundlagt i henholdsvis 1957 og 1984. I 2005 fusionerede de to medievirksomheder. Kringvarps radiostation sender kun færøske udsendelser, men for TV's vedkommende sendes endvidere danske og udenlandske programmer fra DR og TV2/Danmark. I 2012 blev halvdelen af nyhedsudsendelserne sparet væk p.g.a. økonomisk krise, og mange medarbejdere blev afskediget - fra tidligere 120 til nu ca. 80 medarbejdere. Budgettet er på 60 mill. Man indbetaler over skatten 160kr./mdr., pensionister mindre og studerende 0 kr. Annonceindtægter går til staten, der så uddeler dem. Sprogligt set er den færøske radio meget betydningsfuld, idet den lægger stor vægt på det færøske sprog, kvad og salmer. Har 1000 salmer i arkivet. For færøsk kultur har radioen haft stor betydning og den første færøske radiodirektør var præst. Dette havde også stor betydning for radioindholdet.

I slutningen af 80-erne startede man med direkte gudstjenester.

- Har morgenandagt hver morgen.
- Gudstjenester hver søndage og helligdage
- 4 baptistgudstjenester om året.
- Salmer udgives på CD - man har solgt flere tusinde eksemplarer.
- Man gør meget ud af traditionen - f.eks. optagelser med gamle mennesker.

Armgard Arge er teolog og redaktør for de kirkelige udsendelser i TV og radio. Hun redigerer udsendelser om kirkeliv, kristendom, kristen tro og eksistens på Færøerne. Armgard Arge har lavet over 600 eksistensudsendelser om f.eks barnløshed, aktiv dødshjælp, incest, skilsmisser og gengifte. Færinger sætter ikke ord på disse ting, men TROEN taler man frit om. ("Jesus Papa"). Man har det religiøse meget tæt på - på en naturlig måde. Når man har hørt vejrudsigten, kan man spørge: "Hvad sagde "han" (Gud) om vejret?"

Jakup Reinert Hansen: "Hvorfor holder vi Olai? om stat, kirke og ting – og lidt om degnegudstjenester. v. **Lise Lundgren**

Onsdag d. 27. juli

Oplæg ved Jakup Reinert Hansen, lektor, ph.d. på hotel Torshavn

JRH skrev i 2004 Ph.d. med titlen: "Mellem kor og skib", og netop mellem kor og skib står degne ved degnepulten, når der holdes degnegudstjeneste. 1. september 2014 blev JRH lektor på universitetet i Torshavn, hvor man bl.a. står for efteruddannelsen af unge færøske præster

JRH: Man kan ikke rejse til Færøerne på en kirke- og kulturrejse uden at stifte bekendtskab med V.U. Hammersheimb (1819-1909). Som ung blev han sendt til Danmark for at uddanne sig, han blev cand. theol. I studietiden vendte han

tilbage til Færøerne og rejste sommeren 1841 rundt på øerne. Hans dagbog er bevaret fra dengang. Han nedskriver folkeviser og fortællinger. Og med sine udgivelser er han med til at cementere et færøsk skriftsprog. Han er "det færøske skriftsprogs far". I dagbogen noterer han, at han 1. august 1841 er til gudstjeneste i Midvaag, hvor degnen læser en prædiken af Brockmann. Der holdes altså degnegudstjeneste. Præsten er ikke hjemme, men i Torshavn, hvor gejstligheden mødes til Olai. Olavsøka hedder det på færøsk, og historisk er det en vigilie, dvs. en gammel kirkelig vågenat for Olav den hellige, som døde i slaget ved Stiklestad 29. juli 1030.

Tilbage i 1841 var det kun præsterne, der mødtes og fejrede Olai med gudstjeneste og landemode. Lagtinget, hvis funktion primært havde været som domstol, var blevet afskaffet i

1816. Først i 1852 genopstår lagtinget, nu som rådgivende forsamling, dvs. rådgivende i forhold til den danske lovgivning. 2. VK og selvstændiggørelsen efter krigen forandrer, så lagtinget i dag er det færøske parlament, sæde for landstytret. Lagtinget fejrer også Olai, 29. juli begynder lagtingets arbejdsår.

I en fælles procession på tre rækker følges præster, embedsmænd og politikere til Olai-gudstjeneste kl. 11:00, den sidst udnævnte præst holder prædikenen. Efter gudstjenesten går processionen fra kirken til lagtingshuset. Her

Andagt v. Svend Aage Højen

Torsdag d. 28. juli

Angående min andagt, kan jeg oplyse ,at jeg syntes, vi skulle have de ord "FRYGT IKKE" som en rejseledsager på vores tur videre i livet. For vi kan jo ikke undgå at være præget af det som vi ikke selv har magt over: terror, død, ulykke osv. men så er det godt at vide, at hvor vor magt ikke

synges nationalsangen. Derefter sættes lagtinget kl. 13:00, og præsterne mødes i bispegården til landemode. I løbet af dagen foregår en masse forskellige aktiviteter, bl.a. kaprøning i store tunge joller.

Til midnat mødes man til fællessang midt i Torshavn. Jeg (Lise Lundgreen) talte 20 sange. Efter sangen går kædedansen i gang, og festen fortsætter.

rækker, der træder Gud til med sit FRYGT IKKE, for jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.

Tur til Kirkjubøur v. Ole Bressendorf

Torsdag d. 28. juli

Magnus Katedralen, Olavskirken m. altertavle af Mikines, Kongsbondegården og Tróndur Patursson

Efter en god halv times bustur fra Torshavn ankom vi til bygden Kirkjubøur (Kirkeby), der ligger på den sydvestlige side af sydspidsen på Streymoy. Kirkjubøur er ud over at være hjemsted for den nationalistiske, færøske løsrivelsesbevægelse også hjemsted for Færøernes eneste middelalderkirke (der fortsat er i brug), Olavskirken, den aldrig fuldendte og (måske) ikke indviede domkirke, Magnuskatedralen, også kaldet Múren, og den ca. 900 år gamle Kongsbondegård, der indtil reformationen også var bispesæde.

Vi blev modtaget af den afdøde kunstner og kongsbonde Tróndur Patursson's enke Sólva Patursson, som ventede på os uden for Olavskirken, der ligger lige ved siden af Kongbondegården. Vi begyndte rundturen med Sólva Patursson som guide i Olavskirken.

Olavskirken:

Den hvidkalkede kampestenskirke, der er indviet til den norske konge Olav den Hellige (995-1035) er fra 1200-1250 og er den ældste kirke på Færøerne, der stadig er i brug. Kirkens nuværende tårn er fra 1855. Fra 1111 til 1538 (reformationen) havde Færøerne sit eget bispedømme, hvor Olavskirken fra den blev

indviet og til Magnus Katedralen blev bygget omkring år 1300, var hovedkirke. Efter reformationen overgik den til at være sognekirke. Der er uenighed blandt (kirke)-historikerne om, hvorvidt Magnus Katedralen i det hele taget blev indviet eller ej, men meget tyder på, at den blev det. I tidligere tider kom folk roende til kirken fra de omkringliggende bygder, og holmen i nærheden af kirken var landfast ind til 1602, hvor en Tsunami ramte bygden og adskilte den nuværende holm fra Kirkjubøur bygd. I 1870 blev der bygget en cementkant ud mod havet, der skulle beskytte kirken mod havet, og som Sólva Patursson fortalte, så var det ikke sikkert, at kirken fortsat havde stået der, hvis den dengang ikke var blevet sikret mod havet. I øvrigt bader bygdens beboere om sommeren og ved godt vejr ind i mellem i det ca. 7o C "varme" vand, der har næsten samme temperatur hele året.

Lågen ind til kirkegården foran Olavskirken af lavet af Sólva Paturssons mand Tróndur Patursson, der døde i 2004. Han lavede den 2-fløjede låge af blå glasmosaik i 1998. I forhold

til Olavskirkens næsten 800 årige historie er kirkegården, der ligger ved siden af og langs med kirkeskibet, relativ ny, idet den først blev taget i brug i 1960. I forbindelse med restaurering (renovering) af Olavskirken omkring 1870 (1874) blev bispestolen og alle kirkebænkene fjernet, og efter en "tur omkring København" blev de i forbindelse med Olaifestlighederne i 2002 leveret tilbage til Færøerne, og befinder sig nu på museet i Hoyvík ved Tórshavn. Arkæolog, arkitekt og tidligere inspektør ved Nationalmuseet Knud J. Krogh, der har været involveret i arbejdet med inventaret fra Olavskirken, har tidligere udtalt, at det er usikkert om bispestolen og kirkebænkene oprindeligt blev lavet til Magnus Katedralen, men hvis det forholder sig sådan, så passer det i det mindste med dateringen omkring år 1400, og at de så i forbindelse med reformationen blev flyttet til Olavskirken.

I forbindelse med den gennemgribende restaurering (renovering) ændrede kirken karakter, idet den blev genskabt i nygotisk stil med højt tårn, skifertag, store spidsbuede vinduer og kamtakkede gavle.

I 1963-1966 foretog færøske, danske og norske arkæologer udgravninger i og omkring kirken og under kirkegulvet, som i øvrigt viste 3 middelalderlige gulvlag, fandt man ud over flere andre grave også en

bispegrav indeholdende et skelet og en bispestav, der blev dateret til 1150-1250 (forskellige kilder nævner forskellige årstal).

Ud over de arkæologiske udgravninger i 1960'erne blev Olavskirken igen renoveret og ført tilbage til sit oprindelige udseende, således som den fremstår i dag.

Den nye altertavle, der forestiller Jesus på Genesaret sø, er malet af den store færøske maler Sámal Joensen-Mykines. Den gamle altertavle er bevaret og hænger i venstre side af kirkeskibet og tæt ved et lille hul i muren (nu halvvejs tilmuret), der i middelalderen tjente som en "kikke-med-mulighed" for de spedalske, hvor det som et kuriosum kan nævnes, at den sidste døde i 1744.

Ud over at kirken er i besiddelse af en kopi af den gamle Gudbrandsbibel fra 1584, er der også udstillet en kopi af bispestaven, som blev fundet under kirkegulvet, og en lille middelalderlig helgenfigur af sten. Det gamle middelalderkrusefiks blev stjålet i 2006, så nu er man desværre nødsaget til at låse kirken. Der afholdes gudstjeneste én gang i måneden, hvor Sólva Patursson ældste søn – og nu Kongsbonde – fungerer som klokke og degn. Der er tre personer fra bygden, der synger i kirken, som i øvrigt ikke har noget orgel. Den blå løber mellem kirkebænkene er fra 1998 og er lavet af færøsk uld.

Kongsbondegården

Efter besøget i Olavskirken viste Sólva Patursson os over i Kongsbondegården, hvor vi tog plads i den store røgstue med komfuret fra 1858, der dog ikke længere er i brug, og trægulvet er også "nyt", det blev nemlig lagt i 1900. Indtil da var der lerstampet gulv i røgstuen. Hele rummet emmede af 900 års historie, men det er også Europas ældste tømmerhus, der fortsat benyttes som fast beboelse.

Patursson familien overtog Kongsbondegården i 1557, dvs. relativt kort efter reformationen, hvor den indtil da havde tjent som bispesæde, og den nuværende kongsbonde, Sólva Paturssons ældste søn, som overtog gården i 2002, er 18. generation i Kongsbondegården. Tróndur og Sólva Patursson overtog Kongsbondegården i 1968 og boede der i 34 år, inden de i 2002 overdrog den til næste generation. Herefter flyttede de over i sønnens hus lige over for, hvor også Sólva Patursson i dag bor.

Kongsbondegården, der er den færøske stats ejendom, er fredet og kan kun gå i arv til det ældste barn. Ud over kravet om den ældste søn, så skal Kongsbonden have en landbrugsuddannelse, være ustraffet og så skal han levere gården tilbage i en bedre stand, end da han overtog den. Ydermere skal han have (mindst) 3 ½ ko, hvilket står indskrevet i selve Fæstebrevet. Sønnen solgte sit kvæg i 2006 og købte 4 stk. (for at være på den sikre side) Skotsk Højlandskvæg, hvor der siden også er kommet

kalve til. Bl.a. en opflasket kalv, der hedder Fredie (som vil ind, når det regner), og så har han også lige 400 får (der gerne bliver ude i regnvejrr). Sólva Patursson sluttede fortællingen om Kongsbondegården med en rørende historie om en stranding, der skete den 21. november 1895. Skibet Principia, der var på vej fra Dundee i Skotland til New York, grundstødte ved Sandoy, efter at der 2 dage tidligere var udbrudt brand om bord. Kun 3 mænd overlevede ved at klamre sig til en lasteluge, der flød i det kolde vand. To af dem klarede det dog ikke og faldt i vandet, men den sidste, en ung matros ved navn Heinrich Anders, overlevede og blev "fisket" op af bygdens beboere og blev bragt ind i røgstuen, hvor de langsomt fik liv i ham. Tale med ham kunne de dog ikke, da han hverken talte færøsk, dansk, norsk eller engelsk, han kom nemlig fra Rostock i det nuværende Tyskland.

I 1936 kom han tilbage for at besøge Kirkjubøur og bygdens beboere, som reddede ham 40 år tidligere. Da han kom ind i røgstuen brød han sammen i gråd, for pludselig så han sin redningsplanke - lastelugen - lige foran sig, den blev nemlig anvendt som spisebord - og det gør den stadigvæk her i 2016.

Med hovederne fulde af fortællinger fra en svunden tid og øjnene fulde af nye og spændende indtryk gik vi ud til vores buschauffør Kim, der på sikker vis kørte os tilbage til Torshavn, hvor vi så småt begyndte at forberede os på Olai-festlighederne.

Olafesten og William Heinesens Hjem v. Iben & Carsten

inkl. uddrag af en Olai-prædiken og citat fra dagbogsroman.

Torsdag d. 28.-fredag d. 29. juli

Færingene fejrer hvert år, at kristendommen blev indført på øerne af Olav den Hellige – og færingene forstår fortsat at takke Gud for livet.

Vi har valgt at sætte et uddrag ind af en prædiken, som er holdt v. Olav-gudstjenesten i 2004, da den har et historisk indhold:

Skt. Olai-fest og kristning af Thy

Af Mogens Tilsted Christensen 5. august, 32, 2004 [Udfordringen](#)

Olavs-ugen her på Færøerne er noget ganske særligt. Vi fejrer den norske konge Olav Haraldsson – også kaldet Olav den Hellige. Det er noget ganske særligt og smukt at fejre en konge, der er årsag til, at kristendommen blev den sejrende religion her på øerne.

Kong Olav Haraldsson er helt bestemt også værd at mindes og fejre. Den norske konge Olav Haraldsson døde den 29. juli 1030, – i dag for 974 år siden, hvor han faldt i slaget ved Stiklestad.

Historien beretter, at kristendommen blev bebudet af høvdingen Sigmundur Brestisson på klipperne yderst på Tinganes i Tórshavn. Den islandske Færeyinga-saga skildrer kampen mellem den kristne Sigmundur og den hedenske høvding Tróndur í Gøtu. Det er Tróndur, der har magten, men med støtte fra kong Olav Trygvason i Norge overvinder Sigmundur sin fjende for en tid. Men så bliver han overfaldet på sin gård i Skúvoy. Sigmundur springer i havet og svømmer den lange vej til Suðuroy, hvortil han kommer i udmattet stand. Men bonden Tórgrímur den Onde slår ham ihjel. Men med kristendommens sejr blev den hellige Olav også Færøernes beskytter. Her på Færøerne blev han så værdsat, at man her i Tórshavn stadig fejrer Òlavsøka – Olafesten.

I århundreder, og uden hensyn til katolicismens fald, er denne dag blevet fejret som en slags nationalfest, hvor arbejdet blev nedlagt, og man strømmede til Tórshavn fra fjern og nær, som man også ser det i dag. (...) Òlavsøkuafтан, den 28. juli om eftermiddagen bliver stævnet åbnet med optog gennem byen, forrest rytterne med det færøske flag i spidsen, til plænen foran lagtingshuset. (...) Nu står der så en dansk præst her på prædikestolen til denne færøske festguds- tjeneste. En interessant detalje fra prædikenen bringes herunder – den har ikke mindst interesse for nord-vest jyder;)

Skt. Thøger kristnede thy-boerne

På en eller anden måde har Olav den Hellige også haft indflydelse på kristenheden i Danmark – i Thy i Nordjylland – i parentes skal det bemærkes, at Præsten er barnefødt i Thy. Skt. Thøger havde været i tjeneste som kapellan hos den norske kong Olav den Hellige. Han er manden, der siges at have kristnet thyboerne (Kristeligt Dagblad 26-07-2004).

Da Olav blev dræbt i slaget ved Stiklestad i 1030, ville Skt. Thøger hjem til Sydtyskland. Skibet, han sejlede med, strandede imidlertid uden for Vestervig i Thy i Danmark, og han nåede aldrig længere. Legenden fortæller, at det sted, hvor han havde lagt sig til at sove, sprang næste morgen en kilde frem. Således kaldtes han til missionsgerning i Thy. „Skt. Thøgers kilde“, der blev en søgt lægedomskilde, kan stadig ses på den gamle kirkegård, men er næsten udtørret.

Men han byggede også en kirke af ris og kvist i Vestervig, hvor han virkede til sin død. Han blev skrinlagt i Vestervig i 1117, og man så lys over hans gravsted, og han blev helgenkåret.

...

Vi synes, at det er en herlig dag. Tórshavn er blevet dobbelt så stor, som den plejer at være. Vi ser de flotte og herlige nationaldragter, som mange mennesker har på.

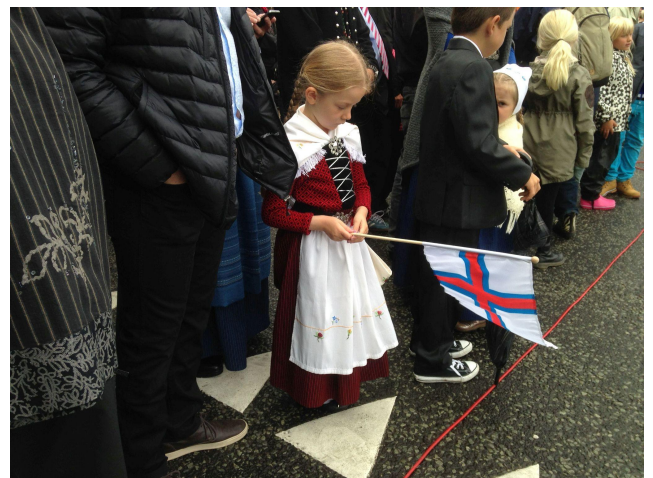
På denne dag er det traditionen, at de folkevalgte politikere er med til gudstjeneste forinden lagtinget åbnes for et nyt arbejdsår.

Vi har tillid til vore folkevalgte politikere, at de gør deres bedste. Det har vi bl.a. fordi, der hver søndag bedes for dem i alle kirkerne.

På en sådan dag bør man også minde vore folkevalgte politikere om, at de ikke glemmer deres fædrene arv. Ude i fjeldet og på havet er der blevet sunget. Når man drog ud, var det første man hørte en takkesang, og det sidste man hørte var en takkesang.

Fra fortrolig side på Nordstrømø har jeg ladet mig fortælle, at det stadig nu om dage er almindeligt, når de drager til fjelds eller til havs, at man tager huen af og sætter sig ned og synger „Befal du dine veje.“ Og denne tradition er udpræget en god vane. Jesus selv gik også efter sædvane ind i Helligdommen.

En sædvane – en god vane – bør aldrig stoppe. Det gælder også denne Olai-gudstjeneste, som hvert år afholdes midt i festivitás her i Tórshavn.

Stemninger fra dagen:

Vi er gået på frokostcafé hele truppen. Der er godt fyldt på diverse restauranter, så vi er heldige at finde et sted, der kan huse 20 mennesker ekstra – og servere sandwich. Der er "gået Olaj i den" på cafeen, så glas er skiftet ud med pap-bægre, der udskænkes fadøl udenfor for at tage presset fra baren – folk rykker sammen ved bordene, så der er plads til alle. Vi hæfter os ved, at radioen spiller salmesang (det hører man ikke ofte på caféer i DK). Religionen har lov at "spille" med som kulturbærer – også uden for kirkens rum.

Vi har udsigt til havnen. En radiodame i nationaldragt interviewer skipperen på skonneren "lyset lige". Man ser flere og flere i nationaldragter. Hele familier m børneflokkene – alle festligt klædt. Det må have kostet en formue at klæde poderne på til i dag. Vi spørger, og får at vide, at mange dragter går i arv – eller gives i gave. En dragt koster alt mellem 20.000 og 100.000 (eller dyrere), alt efter udstyr og mængden af sølvsmykker.

På torvet er der mange mennesker og alle sportsfolk marcherer frem efterfulgt af ryttere. Folk ser på, mens et hornorkester spiller nationalsange, mange har iført sig nissetøj og ser fine ud. En højtstående politiker fra Thorshavn holder talen.

Efter kaffen begynder vi at lede efter William Heinesens hjem. Fra Havnen går man vestpå op af fjeldet, på vejen møder man rigtig mange

mennesker i folkedragten og de unge med øl i hånden. Efter en god halv times vandring fra havnen finder vi hans hus. Varðagøta Thorshavn.

Det er et rødt træhus højtbeliggende og ud til vejen. Sønnen, som bebor det nu, har et atelier på højre side i en tilbygning, og vi går ind og ringer på, men der er ingen hjemme - de er sikkert til fest i byen. Det var en nitte – ring først.

Det nærmer sig spisetid, og vi tager på hotellet. På en sti ved bjergskråningen er et hestevæddeløb i gang. Folk er mødt op med madpakker og kaffe og hujer og råber. Der er to heste i løb ad gangen – ungheste og øg lige. Erfarne ryttere og glade amatører i flæng (ser det ud til fra mit ukyndige blik).

På hotellet er der gjort klar til Olai-buffet. Det er en stor aften her, og det er fyldt med gæster. Maden er traditionel, dog med færøske specialiteter såsom grindespæk, fårehoveder og edderfugle/søpapegøjer. Der transmitteres på storskærm fra byen i salen, og sange og kædedans bliver vist på skærmen i ét væk. Efter middagen tager vi ned i byen igen for at deltage i nattens fest. Mange af de udklædte hilser på hverandre, der er folk i alle aldre. Vi taler om, at det er sjovt at opleve en ungdom uden afstandtagen til det folkelige. Ofte i Danmark vil man opleve, at den yngre generation tager afstand fra det mere traditionelle og folkelige i kulturen (i hvert fald for en tid) – her er "hipsteren" og pensionisten fælles om festen.

I og med der er ca. 50.000 indbyggere på Færøerne er det højst sandsynligt, at man møder familie på sådan en dag. Specielt om aftenen er der nok ca. 15.000 mennesker på gader og stræder, hvor der er opstillet øltelte og madboder med pølser, vafler, pandekager også videre. Omkring midnat er der helt sort af mennesker, og dansen starter oppe på tovet. Efter en rum tid må vi forføje os, da der er for mange mennesker, og det ikke lader sig gøre at komme frem. Folk synger med på sangene og det lyder utroligt samhörigt. Nogle er fulde, men nærmest ingen "stangstive", det er vist ikke alkoholen, der er i højsædet. Stemningen er sjov og glad.

Vi går gennem byen og op til hotellet, der ligger hel oppe på toppen med smuk udsigt over hele Thorshavn. Helt heroppe kan vi høre byen løfte sig i fællessang – det er en storslået oplevelse.

Olaj-gudstjeneste

Et citat fra William Heinesens dagbogsroman Det gode håb: "Først samledes ved ni-tiden om morgenen alle de 36 lagrettes-mænd med lagmanden, syssels- mændene og præsterne på Tinganæs. Nu stillede man sig i række og bevægede sig i procession, langsomt og værdigt under klokkeringning op til kirken, anført af Lagmanden, der bar lovbogen under armen. Præsterne var i ornat, lagmanden og lagrettesmændene bar pyntelige højtidsdragter med sorte sjøsduge og stivede kraver: Sorenskriveren var iført en prydelig dragt med kårde og fjerbusket hat, landschirurgen en sær og lang kjole af purpur-farvet stof, men dog meget mølædt, samt en armodig firkantet doktorhat, som han i sin tid må have tiltusket sig i udlandet. (...) Efter processionen fulgte almuen, først bønder og bygdefolk, siden havnen folk". (side 153 – læs den, hvis du ikke allerede har gjort det;)- Benedictus)

På dagen, hvor det religiøse- og politiske liv er fælles om at afholde gudstjeneste, er man som menig deltager nødt til at vælge: Vil man ankomme i kirken i så god tid, at man er sikker på at få en plads – eller vil man blive udenfor og se processionen af politikere, gejstlige og embedsfolk (i tre rækker) gå fra Lagtingshuset til domkirken. Vi vælger kirken. Der er proppet, allerede i god tid. Vi har naturligvis – i disse tider – afleveret vores tasker uden for kirken af sikkerhedsmæssige grunde. Den nyeste præst fra året før holder prædikenen (efter

traditionen). I koret sidder alle gejstlige, topembedsfolk og politikere. De "vigtigste" (biskop, provst, lagmand) sidder ret foran knæfaldet. Der er to unge trompetister – og et imponerende herrekor i folkedragter. (mange kirkegængere har også folkedragter på, og alle er festligt klædt. Det casual look er ikke dagens

hovedingrediens – og som turist kigger man lige en ekstra gang ned ad sig selv. Som den sidste salme/sang synges nationalsangen – og alle står op. Det er umiddelbart den største kontrast til en gudstjeneste i en dansk folkekirke – og vidner om, at det politiske og det religiøse liv hænger intimere sammen på Færøerne.

Nordens hus v. Kirsten Baggesen

Torsdag 28. juli

Besøg i Nordens hus

Der var stille i og omkring Nordens Hus, da vi kom forbi, alle var jo til Olafest. Huset ligger smukt i landskabet, med store vinduesfacader og stålkonstruktioner omkring. Det minder os om, det skal kunne modstå vind og vejr. Det var en stor oplevelse for mig, at se det nordiske kulturhus, som min bror har været med til at bygge.

Huset blev taget i brug 8 maj 1983. Erlendur Paturson, der var færøsk medlem af Nordisk Råd, kom med forslaget, om at bygge et nordisk kulturhus på Færøerne. Der blev i 1977 udskrevet en arkitektkonkurrence, hvor 158 tegnestuer deltog. Vinderne blev Ola Steen fra Norge og Kollbrun Ragnarsdottir fra Island. Formålet med huset er, at styrke det nordiske fællesskab, at formidle nordisk kultur til Færøerne og færøsk kultur til Norden, samt at

støtte op om færøsk kulturliv. Huset er bygget i udkanten af Thorshavn af det bedste fra hvert af de nordiske lande. Det er fleksibelt indrettet, så rummene kan tilpasses de enkelte arrangementer, som konferencer, møder og receptioner. Indendørs træder man ind på norske sten. Man kan sætte sig godt til rette i de finske stole. Gulve og vægge er beklædt med træ fra de svenske skove. Glas – og stålkonstruktionen, der giver huset sin helt egen profil i det færøske landskab, er dansk. Overalt svæver den islandske tagkonstruktion, og græsset på taget er lige så færøsk som det er grønt. Nordens hus byder på mange forskellige kunstarter. Det er indrettet til, at der kan afholdes koncerter, hvor der både er opera, jazz og færøsk pop på programmet, desuden danse – og teaterforestillinger og udstillinger. Da vi kom forbi, var der en udstilling med Marius Olsen. Der er også små arrangementer, hvor man danser færøsk dans. Vi har jo oplevet færingerne både synge og danse til Olafesten, det var bare helt fantastisk, at høre deres flotte, stærke stemmer og mærke rytmen i kroppen

I den lyse og hyggelige cafe, kan man læse et udvalg af aviser fra samtlige nordiske lande, eller man nyde et let måltid eller den færøske specialitet rabarberkage. Rabarber gror nemlig også godt på Færøerne.

Dette var blot et lille stop på turen tilbage til hotellet, hvor vi både så den Katolske kirke og hilste på Marisse, og så den flotte udsmykning af kirken. Vi så skolen hvor Far i god tid måtte kysse farvel, hvis han ville nå det

Et smut forbi kunstmuseet, hvor vi fik et glimt af den mangeartede kunst.

Vi mærkede sammenholdet og gæstfriheden, da vi pludselig blev budt indenfor i et privat hjem, hvor der var så meget flot og spændende kunst overalt Og snapsen gik rundt

SIKKE EN DAG. Tak for Kirsten

Andagt v. Lise Lundgren

Fredag d. 29. juli

Tinganes og den katolske kirke.

Fredag d. 29. juli.

Andagt v. Per Christensen

Lørdag d. 30. juli

”Nu vågne alle Guds fugle små...” HS, nr. 10.

Ingemanns glade morgensang er fyldt af himlens fugle. Jeg har valgt den, fordi jeg gerne vil dele nogle tanker med jer med udgangspunkt i himlens fugle og markens liljer. (Matt. 6,24-34). De indgår i Jesu svar til disciplene, som kommer til ham med deres bekymringer. For dem har det nok været bekymringer af timelig art. Det er ikke den slags, som trykker os mest. Men vi har også brug for at finde lettelse for vore bekymringer. Der er så stærk en uro i tiden, en strøm af kaos, angst og frygt, både indbildt og virkeligt. Det er intet under, at vi kan være rastløse og usikre: Hvad bliver vore børns og børnebørns fremtid? Hvad er det for en verden, vi efterlader dem? Hvor finder vi trygheden i en tid med terror? Tilbage i 70'erne sang man: Vi voksne kan også være bange. Det var dengang, vore børn var små og de kom til os med deres bekymringer i søgen efter tryghed. Som forældre værnede vi om den stille stund, hvor der var godnatsang og aftenbøn på sengekanten.

Jeg mindes ofte en fortælling, som en af mine piger tog frem ved en lejlighed mange år senere, hvor hun og jeg som så ofte før talte om tro og

tillid som bærende i vores tilværelse. Når jeg havde sagt godnat og slukket sengelampen, så kun det lille lys i værelset var tændt, lå Inge, som hun hedder, og lod som om hun sov, mens hun med bittesmå, halvåbne øjne lå og ventede på at få et glimt af den engel, som far havde sagt ville komme og stå ved hendes seng og passe på hende om natten. Om det lykkedes hende, skal ikke røbes her. Det grundlæggende er i denne forbindelse den grænseløse og umiddelbare tillid, som er barnets. Den kan vi voksne have brug for at knytte til de løfter, Jesus giver os i evangeliet. Jesus siger: Se himlens fugle, læg mærke til markens liljer. Med Grundtvigs ord i salmen ”Lille Guds barn, hvad skader dig” (DDS nr.41) versene 3 – 7:

Fuglen i skov, på mark og fjeld

Yndig er blomsten klædt og boldt,

synger i gry og så i kvæld

dejligst at se på fjeldet goldt,,

sover så sødt på kampesten

ikke den spinder, ej den syr,

som under tag på kvist og gren.

Dronning er dog dens dragt for dyr.

O, Gud ske lov !

O, Gud ske lov!

Ikke den pløjer eller sår,
Blomst kommer op, og blomst går ud,
lægger ej op fra år til år
hvad er vel den for Himlens Gud
dog hvor bønder af hunger dø,
noget at regne mod de små,
finder den lille fugl et frø.

som for hans åsyn evig stå?

O, Gud ske lov!

O, Gud ske lov!

Lille Guds barn i verden her,
Hold dig da til din Fader nær!
Spørg om hans magt og kærlighed,
stol kun på ham og hvil i fred!
O, Gud ske lov!

Jesus vil i svaret til disciplene åbne deres blik for herligheden i Guds skaberværk. Hele naturen er, som jeg forstår evangeliets ord, for Jesus en stor lignelse, hvori Gud viser sig for den, der er villig til at høre hans ord og se med hans øjne. Derfor billederne med himlens fugle og markens liljer. Ser og lytter vi i tro og tillid, kan de bringe bud om sorgløshed og taksigelse, der kan gå i stedet

for vore bekymringer. Digteren siger det med disse ord: Hvor kan I dog gruble og græde så længe Guds himmel er blå, mit hjerte skælver af glæde, blot duggen dynker et strå. Lad da den vidunderligt smukke og storslåede natur, som vi i disse dage færdes i, være en tilskyndelse til os om at sige Gud tak for omsorg og kærlighed. Tak, fordi vi véd, der altid er én, på hvem vi kan kaste vore sorger og bekymringer.

Gud skal alting mage

Dig ved hånden tage,

når du synke skal;

når du vil fortvivle,

finder ingen hvile

udi modgangs dal,

Gud da vil

selv træde til,

da skal al din kummer endes,

som et strå forbrændes.

(DDS nr. 34, vers 3)

Så stort og stærkt er evangeliet!

Lad os sammen bede Fadervor

Og syng Jens Rosendals morgensang: Nu drejer vort land sig mod solen. (HS, nr. 19)

Dagsindtryk – hele dagen v. Ettie & Morten Jødal

Lørdag d. 30. juli

Nordøerne

Morgenandagt ved Per, som talte om Guds storslåede natur og almagt og opfordrede os til at aflevere vores bekymringer hos Gud.

Nordøerne består af 6 øer. Her bor 10% af Færøernes befolkning, men de er stolte af at stå for 30% af landets fiskeriekспорт. Dialekten er "flad". Her har boet mennesker siden vikingetiden. Der er mange fuglefjelde. Det højeste er 754 m. Vi kører gennem landets længste tunnel som er 6½ km. lang og 150 meter under jorden/vandet hvor den er dybest. Nederst er der farvede lysbølger, som er lavet af Trondur Patursson.

Klaksvik er Lisbeths hjemby. Nogen kalder den "den sorte gryde" pga. at den er omgivet af høje fjelde. Lisbeth kalder den "det nordiske paradis". Der er et skibsværft i byen. Ellers lever mange her af fiskeri. For en lille uge siden var her grindefangst. Der var 150 grinder. Der kom 800 mennesker og deltog i jagten. Alle deltagere får noget af fangsten med hjem.

Vi besøgte Viðareiði kirke i tåge og regn. Elsebeth – født i byen og en af dens 3 degne – fortalte os om stedet og kirken. Der har med sikkerhed stået 5 kirker på omtrent samme sted. Den første, lidt tættere på kysten, blev ødelagt af brændingen i 1695. Den nuværende fra 1892 er bygget af lokale stenblokke (lidt usædvanligt, de fleste færøske kirker er af træ). Sognets beboere har selv slæbt blokkene til byggeriet. Kirken har berømt kirkesølv, som er en gave fra England, efter at man hjalp skibbrudne britiske søfolk, da en brig forliste i 1847. 9 besætningsmedlemmer reddede sig i land under gudstjenesten, som straks blev afbrudt for at hjælpe. En sort matros vakte furore på grund af sin hudfarve – men blev hjulpet. Efterfølgende kom sølvet som gave fra det engelske admiralitet. Der bor 360 mennesker i bygden og ca 20 af dem kommer i kirke hver søndag. Ca. dobbelt op de søndage, hvor der er præst (vistnok ca. 1 gang pr. måned?). De har fugtproblemer i kirken men det er svært at få penge til at sætte den i stand. Den nye præst (i 20 erne) har været ansat 1 år. Han har lige fået en kæreste. Der er et ganske fyldigt menighedsliv. Der er søndagsskole hver søndag. De holder somme tider koncert i kirken. Om vinteren mødes de onsdagsaftener til foredrag, kortspil eller bare en kop kaffe. Hver anden lørdag har de møde i missionshuset med gæster udefra. Baptisterne mødes i deres bedehus. Når de holder nytårsfest kommer hele bygden. Når

der er julefest i missionshuset kommer baptisterne også. Bygden har butik. Der er børneskole op til og med 7. klasse. Fra 8. klasse skal de køre til Klaksvik. En nabokone til Elsebeth venter sit 9. barn i disse dage, så bygden lever fortsat!

Christianskirken i Klaksvik (indviet 7/7 1963)

Her blev vi vist rundt af Lisbeths gamle skoleinspektør Alex Soúlsten (nu 85). Der er plads til 900 mennesker i kirken. Kirken er tegnet af den danske arkitekt Peter Koch og bygget som basilika med det særlige formål at kunne rumme Joakim Skovgaards alterbillede, oprindeligt malet som fresko til Viborg Domkirke i 1901. I 1910 var billedet begyndt at løsne sig fra den fugtige væg og blev derfor af italienske eksperter overført til lærred. Lærredet opbevaredes i mange år på Statens Museum for Kunst, men Peter Koch fik løfte om at få det overdraget, hvis han fik en kirkeopgave, det kunne passe til – og det blev så Klaksvik.

Kirkeskibet er inspireret af gamle vikingehaller, herunder er loftkonstruktionen speciel og går op i en spids vinkel, hvilket viser sig at give en fremragende akustik. Murene af basaltblokke er i samme stil som den katolske domkirke fra senmiddelalderen Magnuskatedralen i Kirkjubøur (nu ruin). Der er 3 etager i kirken og 5 gavle med høje vinduer i hver side. Gavlene skal lede tanken hen på bådehusene ved stranden, idet Færøerne mere end noget andet sted i verden er afhængigt af havet. Båden i loftet er ikke en

model, men en autentisk 8-mandsfarer – en traditionel færøsk fiskerbåd, og den var på havet den skæbnesvangre lillejuleaften 1913, da 3 andre både forliste og alle mand druknede. Men denne båd nåede land. Den er tillige den sidste båd, der blev bygget til præstegældet Viðareidí, som Klaksvik hørte under indtil 1929. Døbefonten stammer fra en nedlagt kirke i Nordsjælland og er en gave fra Nationalmuseet i Danmark. Den er 4000 år gammel og oprindeligt et hedensk offerkar.

Det markante alterbillede forestiller det store gæstebud. "Gaderne" på billedet danner et kors. Den øverste del af billedet er det himmelske, den nederste del er det jordiske. De 4 søjler der skiller det himmelske fra det jordiske symboliserer de 4 evangelier. Billedet er delt i 3

lodrette områder med Kristus i midten. Der er 14 figurer i hver af de 3 dele. Man kan tillige se, at der i hver afdeling af det jordiske er 3 tjenere, som hhv. indbyder gæster og hjælper de vanføre med at komme ind i stedet. I den himmelske del er der 2 – men Kristus har en klædning i samme farve som tjenernes – han påtager sig ”en tjeners skikkelse”. Tolket på denne måde er der ialt 12 tjenere (apostle). Judas er udeladt, men erstattet af Kristus selv, som er både Gud og menneske og derfor har to roller. Overfortolkning? Måske, men billedet er stærkt symbolsk.

Krypten er dekoreret af kunstneren Edward Fuglø som selv fortalte os om sit kunstværk. Det var meget betagende at møde ham og høre hans tanker. Kunstværket er lavet til kirkens 50 års jubilæum. I den anledning blev hele kirken gjort i stand og alterpartiet restaureret (det kostede meget mere end hele kirken har kostet i sin tid). Kunstværket i kælderen er Edward Fuglø's første kirkelige kunstværk. Edward Fuglø blev inspireret af at vikingerne hængte deres skjolde op på væggen når de ikke var i brug som beskyttelse af boligen. Derfor skulle de 10 billeder af ”Jesus fra Nazaret” (som kunstværket hedder) have form som skjolde (runde). Der er vigtigt for kunstneren at alle aldre – ja alle mennesker (også blinde) skal have noget ud af billederne, derfor er de formet i mange lag. Det betyder også at de bliver lidt abstrakte set fra siden.

Hele arbejdet har taget 2 år at fremstille (fra tanken til det stod færdigt). Kunstneren samarbejdede med en møbelsnedker de sidste 7 måneder. Snedkeren fik at vide hvordan det skulle laves, og så udformede han det i praksis, så kunstneren var sikker på at det er fagligt solidt lavet. Edward Fuglø begyndte med ansigterne der måtte laves om flere gange inden de blev rigtige, men så gik det fint med resten. Den oprindelige ramme om alterbilledet, som skulle væk i forbindelse med dets restaurering, blev genbrugt i 5000 dele i værket i kælderen. Desuden er der brugt rødt afrikansk træ og zebranostræ (stribet). Der er en messinggramme om billederne som stammer fra de gamle kirkebænke, som skulle fornyes.

1. billede forestiller bebudelsen. I baggrunden er der et vindue som har samme form som alterbilledet har. Maria taber er fad med figner (symboliserer syndefaldet). Der er en krukke på billedet (symboliserer graviditet). En trappe på billedet viser forbindelsen mellem jorden og himlen (den er også på alterbilledet). Der er sat

en gammel stikkontakt ind i billedet (den første fra Klaksvig!). Det symboliserer at verdens lys tændes, at Maria kommer i stødet, at nogen er "on" på historien om bebudelsen, andre er "off" (tre tolkninger leveret af kunstneren selv).

2. billede forestiller Jesusbarnet i stalden. Betlehemsstjernen er omkring Jesu hoved og er ni-takket (symboliserer bedeslagene). Oksen symboliserer kristendommen, æslet (der plejer at være der) symboliserer jødedommen. Det er ikke med på billedet fordi det er os selv. Der er en gammel dobbeltkrog i billedet til at holde sammen på stalden eller måske på budskabet.

3. billede forestiller Jesus som 12 årig i templet. Hans bælte former et kors (som forberedelse til korsfæstelsen). Måden Jesus står på er inspireret af Thorvaldsen. Ypperstepræsten har et smykke om halsen med 12 sten i (symboliserer de 12 stammer). Der er et lomvieæg på (filosofisk symboliserer det sårbarhed – kan også betyde begyndelse) Gulvet er et skakbræt (de kloge bliver "skakmat"). Her er der igen en trappe fra jord til himmel.

4. billede forestiller Jesu dåb. Johannes har en kamelskindsdragt på. Kornet i billedet symboliserer styrke og udholdenhed, sivene svaghed (som vajer i vinden), muslingeskallen symboliserer de hårde mennesker (som er nødt til at åbne sig for at komme ind til det bløde). Baggrunden er formet som øer fra Færøerne. Der er en lille stige, som giver perspektiv, men

også er symbol på Jakobstigen. Der er også små hjorte.

5. billede forestiller bespisningen. Også her er der Færøer i baggrunden. Farven på hjælperens tøj er den samme som tjenernes på alterbilledet. Der er en sørgende kvinde i sort (inspireret af de mange enker, der har været på Færøerne gennem årene). Der er en hestesko som symboliserer fristelsen og hestens velsignelse (den første martyr, St. Stefan, var efter traditionen staldknægt; derfor blev hestene velsignet 2. juledag).

6. billede forestiller Jesus der helbreder syge. Måske er de spedalske (de har bylder), måske er de blinde (den ene har en blindestok og de har lukkede øjne), måske er de lamme (de sidder i akavede stillinger). De er udenfor byen.

Der er en lås (symboliserer deres fastlåste situation og stigmatiseringen ved sygdom). Staven "går ind i billedet". Der er en støbeske (til at støbe fiskekroge – fiske mennesker). Der er en skål af lava som er kommet med havet fra Island. Jesus står mellem 2 søjler (templets 2 søjler). Der er grønne vækster som symboliserer håb i håbløsheden (den samme slags vækster er på alterbilledet).

7. billede forestiller Jesus der stiller stormen. Klipperne er fra Færøerne. Åretolden på båden er "ægte". Jesus er rolig, de andre er oprevne, Judas kikker væk. En stor hånd på billedet er et omrids af kunstnerens egen hånd.

8. billede forestiller palmesøndag. Her er æslet med. Jesus er tilsyneladende alene og ensom mellem menneskene. Der er ikke andre personer på billedet, men vi aner alligevel vrimlen pga. palmegrenene der symboliserer det ophøjede og "tøjet" på jorden der har form af et fiskenet (Jesus som menneskefisker).

9. billede forestiller Golgata. Korset er også en del af den oprindelige ramme om alterbilledet. Der er et redskab som man bruger til at hive fisk ind med (det symboliserer tortur og blod). Der er et kranium ved vejen mod Golgata (symboliserer at Jesus ser døden i øjnene og at Golgata betyder hovedskaldssted). Vejen bugter sig som en slange (som symbol på syndefaldet). Der er et søm i billedet, som er lavet af en af dem der døde ved juleulykken for 100 år siden). Der er noget drivtømmer sat ind som en uvejrsky.

10. billede forestiller Jesu himmelfart eller hans genkomst. I baggrunden er Færøerne. Der er en

støbeform af fedtsten i billedet. Den er oprindelig lavet af en ung mand som døde kort efter sit bryllup.

Jesus er på alle billederne iført hvide og lyseblå dragter (symboliserer renhed og himlen). Desuden er der 6 små vignetter på den sidste væg. Den første forestiller betlehemsstjernen. Dem lavede kunstneren for at være sikker på at der ikke blev hængt uvedkommende ting op. Edward Fuglø håbede at væggene ville blive hvide eller mørkegrønne for at passe til billederne, men de har fået en blågrøn ret lys farve (desværre). Lamperne håbede han blev spotlys på billederne, men de nuværende lamper passer ikke godt. Bordene håbede han blev runde, men de er "kantineagtige", for så kan der sidde flere (bl.a. af hensyn til de mange mennesker der kommer til begravelserne på Færøerne). Men han har da lov at håbe...

Og hermed sluttede dagens oplevelser. Tilbage var kun middag på sømandshjemmet i Klaksvik.

Dagsindtryk 1. del. Birgit Kristiansen

Lørdag d. 30. juli

Christianskirken

I dag skal vi til Gudstjeneste i Christians Kirken. Kirken er tegnet af den danske arkitekt Peter Koch, kgl. Bygningsinspektør. Den er bygget som ramme om alterbilledet, som er en fresko,

oprindelig malet i 1901 på væggen i Viborg Domkirke af professor Joakim Skovgaard. Da Væggen var fugtig, truedes billedet af ødelæggelse, og i 1910 blev det overført til lærred af italienske eksperter. Billedet kom siden på Statens Museum for Kunst, men kom ikke rigtig til sin ret i et alt for lille rum.

Christians kirke er den første store kirke i Skandinavien, som er bygget i gammel nordisk

stil. Tagkonstruktionen er den samme som i vikingehallerne, og således som den blev opretholdt i de færøske røgstuer (køkkener) og bygdekirker. Denne tagkonstruktion viser sig at være særlig velegnet til kirkebygninger, idet der er bedre akustik i denne kirke end i nogen anden af tilsvarende størrelse. Bådschurene på stranden, som vender gavlen mod en, når man med båd nærmer sig en bygd, har givet inspirationen til de fem gavlvinduer. Det samme gavlmotiv har arkitekten fulgt i tremmerne over orglet og i selve orgelhusene. Medens han var i gang med kirkearbejdet, blev arkitekten klar over, at der er, ikke er en nation i verden, som har været så uløseligt bundet til havet som den færøske, og dette ville han give udtryk for i nævnte gavlmotiv og båden, som han lod ophænge her i kirken. Denne båd er et stykke færøsk kirkehistorie, idet det er den sidste båd, som blev bygget til præstegældet på Viderejde, til hvilket Klaksvik hørte indtil 1929. Dette, præstegæld havde pligt til at holde to ottemandfarer. En til præsten for at komme rundt i sognet og en til dem i sognet, som var for fattige til selv at have en båd. I 1912 blev denne båd solgt til Fugløyen og brugt som fiskerbåd. Før båden kom op at hænge i kirken blev den benyttet som " Grindebåd." Båden, blev restaureret af bådebyggeren. Jogvan Glerfoss fra Mikladal. Båden har navnet " Dorothea" som betyder " Guds gave."

Døbefonden er en gave fra Nationalmuseet. I Vest gavlen er en rosetterude af glasmosaik, som forestiller Kristus som verdens bærende kraft. Rosetten er lavet af den danske kunstner Ulrikke Marseen, og skænket kirken af Statens kunsthøjråd;

Kirken blev indviet d, 7. juli 1963. Der er plads til 1000 personer i kirken. Christian den X var protektor for Fondet til Fædrelandets Vel. Derfor hedder kirken Christians kirke. Orglet kom i 1974 og er tegnet af Peter Koch og bygget af Jensen & Thomsen, Hillerød. Det har 29 stemmer. Lisbeth Solmunde Michelsen skulle holde gudstjenesten i MIN KIRKE som hun sagde. Pige-koret fra Vodskov, skulle synge i kirken. Pigerne sang to engelske og en dansk sang og det lød rigtigt godt. Lisbeth holdt, prædiken på færøsk og budskabet var: sanselse – leve livet – ryddet op i skufferne – homoseksuel - tro -håb og kærlighed.

Vi sang: Se, nu stiger solen af havets skød – Jeg skar mit navn i den hvide gren – Du fulgte mig allerede da jeg lå i vuggen – Jeg sejler over livets hav – O Færø, så fager.

Efter Gudstjenesten blev vi inviteret ned i kælderen under kirken til frokost. Menighedsrådet havde fremtryllet det store ta selv bord. Det vil vi sige stor tak for

Dagsindtryk 2. del . Ernst Hansen

Lørdag d. 30. juli

Fuglafjordur (Fuglejord)

Vi blev varmt modtaget i Fuglafjordur Kulturhus af Fritz Johansen, samt frivilligt personale, som havde bagt kage til os. Vi ankom sammen med pigekoret fra Vodskov Kirke, som senere skulle synge i Fuglafjordur Kirke. Aalborg kommune og Fuglafjordur kommune er venskabskommuner. Kulturhus Fuglafjordur er grundlagt af musikeren Niels Midtjord, og blev bygget under den økonomiske krise i 90'erne. I dag ville det have kostet et tocifret millionbeløb at bygge det. Kulturhus Fuglafjordur er et kendt kulturcenter over alt på Færøerne. Fritz Johansen, som er indbegrebet med kunst, sang og musik i Fuglafjordur fortæller om kulturlivets betydning og understreger hvor vigtigt det er, at vi mødes i sang og musik. Tænk på hvad Grundtvig har givet folkeligheden, som har løftet vore sind med poesi. Kingo har også betydet meget. Fritz Johansen nævner samarbejdet 1980, med John Høybye og Tage Mortensen som et højdepunkt i det musikalske samarbejde, men nævner også besøget i Danmark i 1983 som en stor oplevelse. Vi skal holde sammen med vores musik, pointerede FJ, og nævnte korbesøgene i Norge, Sverige, Slesvig. Kulturhus Fuglafjordur danner rammen om mange kulturelle aktiviteter.

Ud over bygdens mange kor, afholder skolen sanglege. Der er harmonika koncerter. Ucen-surerede maleriudstillinger samt fotokunst.

Der er gode malere i bygden deriblandt Fritz Johansen, som har brugt sine kunstneriske evner til at fremstiller et flot kunstværk på kulturhusets gavl med farveglaserede sten. Den mest kendte i nutiden er Øssur Mohr. Det første kendte maleri i bygden er fra 1922, malet af FJ's farbror.

Fuglafjordur Kirke - dåb

Vores gode guide, Lisbeth Solmunde Michelsen, forestod dåb af en slægtnings barn i Fuglafjordur Kirke. Det var en særskilt dåbshandling. Her kommer, trods stor lighed, med det danske dåbsritual, væsentlige forskelligheder frem.

Forældrene er ikke involverede i dåben. Det er ikke ukendt at forældrene og især moderen ikke er til stede i kirken. (Fra gammel tid kunne moderen ikke være til stede, hvis hun var uren) Det er fadderne der bærer barnet til dåb. Der er seks faddere, tre mænd og tre kvinder, som efter dåben lægger penge, som er pakket ind i stanniol, i fire små bunker på altersranken til degnen, klokkeren, organisten og præsten. Bortset fra præsten er kirkebetjeningen ulønnet og får på denne måde et vederlag for deres arbejde.

Før dåben holdt Lisbeth en dåbstale som var meget henvendt til forældrene, som i dette tilfælde var til stede. Efter dåbshandlingen blev

børnene, som var til stede kirken, kaldt op til døbefonten hvor de sang; Jesu lille lam jeg er, på en julemelodi. Som afslutning på dåbsgudstjenesten blev der læst udgangsbøn, bedt Fader Vor, og slået bedeslag. Som indledning blev der kimet med klokkerne. Efter dåbsgudstjenesten afholdt pigekoret fra Vodskov Kirke en flot koncert.

Fuglafjødur Kirke – om kirken

Der har været kirke på det sted hvor Fuglafjødur Kirke er nu, helt tilbage til 1871. En kirke af sten blev bygget i 1930. Den nuværende kirke er indviet 10. juni 1984. Kirkens arkitekt er Holger Jensen, som har tegnet 32 folkekirker i Danmark. Indvendig er kirkerummet åbent op til taget. Over alteret, som er af sorte granitsten, hænger et stort kors og på alteret står et kors af Bent Exner. Stolene står i lakeret træ. Døbefonden er af sort sten. I den ene side af kirken er der vinduer fra gulv til loft, som vender ud mod fjorden. Efter referentens mening et arkitektonisk mesterværk.

Fuglafjødurs historie og udvikling

Der er udgravninger som viser spor fra vikingetiden, men der er fauna, som

nødvendigtvis må være flyttet hertil, antageligvis af Irske Munke i 500 til 600 tallet. Ved Fuglafjødur findes en varmekilde, hvor vandet altid er ti grader varmere end de øvrige kilder. Der er sket forholdsvis større udvikling i Fuglafjødur end på resten af Færøerne. I 1801 var der 128 indbyggere og i 2015 er der 1486 indbyggere. Der er gode havne med fiskeri og fiskeindustri. Der er lavet tunneller ind i klipperne til tørring af fisk. Fuglafjødur har en barsk historie bag sig med mange omkomne fiskere og sømænd. Lille juleaftens dag 1913 gik 5 fiskerbåde ned og alle omkom. Under anden verdenskrig gik 250 mand tabt. Der er ingen familier, som ikke har mistet slægtninge på havet.

Andagt v. Ole Rysgaard Madsen

Mandag 1. august

Morgensalme: Højskolesangbogen nr. 27: Solen begynder at gløde.

Refleksion over lignelsen om det store festmåltid med udgangspunkt i Joakim

Skovgaards alterbillede i Klaksvig Kirke (og tilsvarende Viborg domkirke – den søndre korsarms vestvæg). Refleksionen bevægede sig gennem billedet med opfordring til at vi havde dette for vores indre blik, med fokus på, at invitationen til at deltage i måltidet udgår til alle, også de mest elendige, bl.a. udtrykt i tjenernes ”nødning” af de mest elendige, forhultede eksistenser nederst til højre på maleriet. Refleksionen sluttede med Søren Kierkegaard

udlægning af lignelsen, hvor fokus er på, at invitationen også udgår ad de mest ensomme veje til det mest ensomme menneske. Teksten kan ses i: Erik Ågård og Johannes Aagaard: ”Bibelske meditationer over Joakim Skovgaards billeder i Viborg Domkirke” – Religionspædagogisk Forlag 2001.

(Den anvendte bøn af Holger Lissner er også trykt her).

Dagsindtryk Kirsten Baggesen, heri andagt v. Bente Bressendorf

Tirsdag d. 2. august

Efter en god nats søvn og et godt morgenmåltid på Sømandshjemmet i Klaksvik, er vi atter klar til en tur med Kim i bussen. Den sidste tur. Vi skal nu sige farvel til Færøerne, der gennem den sidste uge har fyldt os med så mange oplevelser og spændende indtryk. Vi bliver kørt op mod Klako – bjerget, hvor Kærlighedsstien starter.

Her holder Bente morgenandagt, og vi synger ”Nu rinder solen op af Østerlide”. Bentes fortælling er skrevet af Stefan Zweig. Den handler om betydningen af at være berømt. Det er så vigtigt i dag for mange, at blive berømt eller være en kendis. Fortællingen handler om Virata, der blev berømt for sit mod og sin styrke, men efter mange bedrifter, til sidst fandt hjem til sin familie, hvor han var savnet. Det minder

mig om, at man ikke kan redde verden, men gøre det bedste man kan, hvor man er.

Derefter kører vi gennem tunnelen, hvor Throndur Patursons farvestrålende lyskunst lyser op.

Lisbeth fortalte, at hun som 16 årig skrev til Cliff Richard, som hun er stor fan af. Nu kommer han til Færøerne. Desværre har Lisbeth ikke mulighed for at opleve ham der.

Vi kører langs Skálafjørður, og nyder udsigten af dejlig natur og kirker udefra. Vi ser strandskaden, der er Færøernes nationalfugl. Vi kører forbi Gøtu, hvor der holdes G festival om sommeren. Simon Kvam kommer herfra, og sagde under en koncert. ”Jeg er Gøtermand – min bedstefar kommer herfra.” Det vakte jubel. Det fortæller lidt om deres samhørighed. Også Lisbeth har relationer her, og byttede om sommeren præstegerningen i Vodskov med præsten her. Ja, her kender alle hinanden, og

dødsfald bekendtgøres i landsdækkende radio. Så hvis tlf ringer kl 12:00 siger man: "Det er en dansker..."

Vi har hørt om mange forskellige skæbner, mens vi kører langs den 10 km lange Solmundefjord. Det barske liv på havet og på fjeldet tog mange liv, og mange kvinder døde i barsels seng, Hjælpen var ikke lige om hjørnet, og der sker stadig ulykker på fjeldet. En ung mand fra NZ faldt ned for 14 dage siden.

Vi hørte, at fiskeindustrien med forarbejdning af laksen, gør store fremskridt. I Runavik er der nu en stor industrihavn. Den første mangemillionær har skabt sin virksomhed her. Der er nu også muligheder for industri med forarbejdning af tang, så økonomien er i en positiv udvikling. Vi kører forbi Toftavand, den næststørste bygd, med den største indsø. Det er Lisbeths tidligere sogn.

Kirkerne bliver ikke så gamle, kun ca 200 år. Så må de skiftes ud, da de bliver ødelagt af salt, vind og vejr. Sådan er det også gået i Toftir, hvor der er bygget ny kirke og den gamle er nu ligesom præstegården omdannet til museum. Den internationalt kendte sanger og musiker Teitur, lavede musik til OL i Kina. Optagelserne blev lavet i Frederikskirken i Toftir, der er meget velegnet til kirkekoncerter.

I de dybe dale, så vi hvordan de lavede hø. Det var en lang proces og et stort arbejde på ret stejle skråninger. Så det foregik med håndkraft.

Vi kunne tage afsked med Færøerne i dejligt solskinsvejr og flot udsigt fra Eystnes til Torshavn og Nolsø.

Vi har set vand, små bygder med hver sin kirke, får, geder, fugleliv, enkelte motionsløbere og cyklister, elmastere der snor sig i landskabet, vindmøller, lastbiler, der transporterer lakseæg, der skal udklækkes i indendørs bassiner, inden de skal ud i lakse-ringene i fjordene, frodige grønne dale, høje bjerge, og mørke fjelde, sol, regn, tåge, kunstnere der fortæller om deres kunst, mødt så mange mennesker der med den største entusiasme, fortæller om det der er deres.

Deres opbakning til kirken, som betyder så meget for dem. Her er det kun præsten der får løn. Lægmande, der holder andagt, når præsten ikke kommer forbi, organister og kirkesanger er frivillige. Vi har mærket deres stolthed og ydmyghed, deres sang, dans og fortælleglæde, deres gæstfrihed og flid, sammenhold og trofasthed. Jeg er fan af øboere og har lært så meget på denne tur.

Dagsindtryk v. Annette

Tirsdag d. 2. august

Midvagur Kirke

I Midvagur Kirke så vi især Torbjørn Olsens store altertavle fra 2002 med den korsfæstede Kristus.

(I Saltum Sognegård har man forstudiet til denne altertavle). En meget imponerende altertavle.

I mange færøske kirker har man votivgaver. Dvs. gaver fra taknemmelige mennesker, der har været i havsnød og er blevet reddet, mennesker der har overstået svær sygdom o.l. Lysekronen af krystal fra 1840 er en votivgave fra reddede mennesker fra et skib, der gik ned ved Bø.

På Færøerne har man endog en votivkirke. Dvs. ALT er skænket i taknemmelighed. Det er Vágur Kirke på Suderø fra 1927.

Gásadalur (Gåsedalen)

Gásadalur er den bygd, der sidst fik en tunnel.

Det skete i 2006. Tidligere skulle man som bygdens beboere og postbud gå 4 km over de stejle fjelde, hvoraf en del af turen gik helt ude ved kanten af fjeldet.

Den danske instruktør Ulla Boje Rasmussen har i 1990 lavet en film om denne dengang meget isolerede bygd: "1700 m fra fremtiden".

Når folk skulle begraves, blev kisten båret over fjeldet til Bøur. En vandring på flere timer. Når man skulle hvile, blev kisten sat på en "kistesten", og ikke ned på uindviet jord. En gammel mand fortalte, at det for ham var en velsignelse, at tunnelen var kommet, da han ikke mere kunne tage turen over fjeldet.

